

kõne Mikk Sarve ja Lembit Tõnise tänapinkide avamisel
(*Narva-Jõesuu, I Maapäeva toimumise kohas*)

Head külainimesed, kogukonnajuhid, sõbrad.

Täna oleme siin Narva-Jõesuus, paigas, kus 1996. aastal toimus Eesti külade I Maapäev – sündmus, mis pani aluse liikumisele, mis on tänaseks kujunenud Eesti maaelu üheks tugevamaks ja püsivamaks tugisambaks. Siin said esimest korda kokku inimesed, kes uskusid, et Eesti küladel on tulevik. Et kogukondade hääle peab kõlama. Et maaelu ei ole midagi, mis lihtsalt juhtub, vaid midagi, mida me üheskoos loome.

Täna avame tänapingid kahele mehele, kelle töö, julgus ja visioon panid selle liikumise käima: **Mikk Sarvele** ja **Lembit Tõnisele**.

Miks just nendele meestele avame täna tänapingid.

Mikk Sarve kohta on wikipedias väga palju infot.

Mikk Sarv (10. august 1951 – 6. aprill 2018) oli erakordse haardega looja ja mõtleja. Ta oli **rahvaluuleteadlane, regilaulik, bioloog, maaelu aktivist, helilooja, raadio- ja telesaatejuht, näitleja ja koolitaja** – mees, kelle tegevus puudutas korraga kultuuri, loodust, haridust ja kogukondi.

Aga meie jaoks oli ta eelkõige **Kodukandi vaimne isa ja mitmekülgne kultuuri kandja**

Ta tõi meie keelde sõnad **õuesõpe, elurikkus, õhinapõhine, mõnus minek** – mõisted, mis ei ole pelgalt terminid, vaid mõtteviisid, mis on kujundanud Eesti haridus- ja looduskultuuri. Ta rääkis põlisrahvastest, loodusest ja rahvamuusikast nii raadio- kui telesaadetes, tuues kuulajateni teadmisi, mis muidu oleks jäänud kaugeks. Ta oli sillaks teaduse, kultuuri ja kogukondade vahel.

Külaliikumise Kodukant üks asutajatest, Mikk Sarv, oli mees, kelle kohta öeldi: „**Mikk on Kodukandi isa.**“ See ei olnud lihtsalt austusavaldus – see oli tõde.

Just tänu Mikku inspireerivale eestvedamisele said 1990. aastate alguses kokku inimesed, kes hoolisid Eesti küladest ja nende tulevikust. Mikk tõi Rootsist kaasa idee, mis pani aluse külaliikumisele. Ta külvas seemne, mis langes viljakasse mulda ja millest kasvas liikumine, mille juhtmõte on püsinud tänaseni: „**Kogu Eesti peab elama!**“

Mikk on öelnud: „**Külaliikumine ei oleks võimalik, kui poleks inimesi küladest, kes tõeliselt hoolivad oma kodukandi käekäigust.**“

See lause on külaliikumise tuum. See on ka Mikku pärandi tuum.

Lembit Tõnise kohta wikipedias - (24. aprill 1934 – 5. mai 2018) oli silmapaistev Eesti **maaelu edendaja, omavalitsustegelane ja külaliikumise algataja**.

Ta pühendas suure osa oma elust maapiirkondade elavdamisele ning oli üks võtmeisikuid kogu Eestit hõlmava **Külaliikumise Kodukant** sünni juure

Lembit Tõnis pani liikuma Ida-Virumaa külad. Ta oli– **Ida-Virumaa külade esimene mootor**

1995. aasta juunis sündis Ida-Virumaa Külade Esindus – tänu Lembitu karismale, veenmisjõule ja oskusele leida õiged inimesed. Ta käis läbi sadu külasid, pidas sadu koosolekuid, korraldas külapäevi, noorte perede päevi, õppereise ja käsitöölaatu. Ta tõi kokku inimesed, kes polnud varem üksteist näinud, kuid kes kõik hoolisid oma kodukandist.

Kõiges oli sees Lembitu tulevikku suunatud mõte: „**Küla peab elama ja elu meie külades on meie endi hoida.**“

- **Üle-eestiline mõju:** Lembit Tõnis osales aktiivselt üleriigilise liikumise käivitamises, mis viis Eesti Külade ja Väikelinnade Liikumise Kodukant ametliku asutamiseni. [1]

Just Lembit Tõnis oli see, kes kutsus koos Mikk Sarvega kokku **Eesti külade I Maapäeva** siin Narva-Jõesuus 1996. aastal. See oli julge samm, mis pani aluse traditsioonile, mis kestab tänaseni. Lembit näitas kätte teeotsa, kuidas külade häääl saab kõlada üle Eesti.

Tema töö ei olnud kunagi ainult Ida-Virumaa töö. See oli Eesti töö. Tema panus Kodukandi sünniloosse on sama oluline kui kõigi teiste eestvedajate oma.

Kahe mehe ühine pärand

Mikk ja Lembit olid erinevad mehed, kuid nende mõte oli üks: **Eesti küla peab elama.**

Koos löid nad liikumise, mis elab tänaseni igas külas, igas kogukonnas, igas Maapäevas.

Külaliikumise edu ei ole kunagi olnud ainult üksikute inimeste töö. See on olnud **meeskonnatöö** kõige paremas tähenduses. Kodukandi liikumise edu on paljus tänu võlgu **hulljulgete ideedega meestele** ning **kahe jalaga kindlalt maas püsivatele naistele.**

Algaastate juhatuses kandsid seda vaimu Tõnu Otsason, Ants Järvmägi, Lembit Tõnis, Helmut Hallemaa, Andrus Rekor ja paljud teised, kelle julgus mõelda suurelt pani liikumise kasvama. Ideedele keha andjateks olid jätkuaastate juhid Kaja Kaur ja Sirje Vinni koos paljude tublide naiste ja neid toetavate meestega üle kogu Eesti.

Tänupingid – koht, kus mõte elab edasi

Täna avame tänupingid, mis jäävad siia Narva-Jõesuu randa meenutama nende meeste tööd ja pärandit. Need pingid ei ole lihtsalt istumispaigad. Need on kohad, kus peatuda ja mõelda. Kohad, kus meenutada, et Eesti küla elab seni, kuni elavad inimesed, kes hoolivad. Kohad, kus Mikku ja Lembitu mõte elab edasi.

Aitäh, Mikk. Aitäh, Lembit. Aitäh, et panite liikuma liikumise, mis elab edasi. Aitäh, et uskusite Eesti küladesse. Aitäh, et uskusite inimestesse.

Kogu Eesti peab elama – ja tänu teile ta elab.

Etti Kagarov

Ida-Virumaa Külade Esinduse liige, tänupinkide paigaldamise idee algataja